

Citiți lecția din manual: *Judecarea și pedepsirea responsabililor pentru Holocaustul din România*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Judecarea și pedepsirea responsabililor pentru Holocaustul din România

1. Judecarea responsabililor pentru Holocaustul românesc

- 23 august 1944 - la ordinul regelui Mihai I, mareșalul Ion Antonescu a fost arestat, România a ieșit din alianța cu statele Axei și s-a alăturat forțelor Națiunilor Unite (Aliate);
- 12 septembrie 1944 - la Moscova, delegația română a semnat Convenția de armistițiu cu Aliții: România a fost considerată stat învins, a acceptat deplasarea trupelor Aliate pe teritoriul său și a recunoscut cedarea teritoriilor din iunie 1940 către U.R.S.S. (Basarabia și nordul Bucovinei);
- articolul 14 al Convenției de armistițiu a specificat că „*Guvernul și Înaltul Comandament Român se obligă să colaboreze cu Înaltul Comandament Aliat (sovietic) la arestarea și judecarea persoanelor acuzate de crime de război*”;
- 24 aprilie 1945 - adoptarea Legii nr. 312, pentru urmărirea și sancționarea celor vinovați de dezastrul țării sau de crime de război („*acte de teroare, cruzime sau de suprimare asupra populației din teritoriile în care s-a purtat războiul*”; organizarea de „*munci excesive sau deplasări și transporturi de persoane în scopul exterminării acestora*”; „*tratamentele neomnoase*” din închisori, lagăre și detașamente de muncă obligatorie; înființarea de ghetouri, lagăre de internare ori deportări din motive politice sau rasiale; servirea intereselor nazismului și fascismului), a stabilit cadrul național instituțional necesar de judecată, Tribunalele Poporului (unul la București, pentru a judeca crimele regimului antonescian, iar altul la Cluj-Napoca, pentru a pedepsi crimele comise de autoritățile maghiare în Nord-vestul Transilvaniei), și a introdus instituția „*acuzatorilor publici*”;
- 8 august 1945 - la Londra, reprezentanții S.U.A., Regatului Unit, U.R.S.S. și G.P.R.F. (Guvernul Provizoriu al Republicii Franceze) au semnat un acord care a stabilit baza juridică pentru înființarea Tribunalului Militar Internațional de la Nurnberg, a permis urmărirea și pedepsirea principalilor criminali de război din cadrul statelor Axei și au fost fixate principalele categorii de infracțiuni („*crime împotriva păcii*”, „*crime de război*” și „*crime împotriva umanității*”).

2. Procesele călăilor

- aprilie 1945-iunie 1946 - în România, și-au desfășurat activitatea Tribunalele Poporului, cu scopul de a judeca și pedepsi crime de război (asasinate colective, jafuri, sclavie și tortură generalizate) și crime împotriva umanității (persecuția și exterminarea deliberată a adversarilor politici, a comunităților etnice, minorităților rasiale sau religioase), procesele analizând culpabilități individuale și nu vinovății colective;

- Comisia Aliată de Control din România a examinat 2700 de persoane suspecte, judecate și condamnate în cadrul a două tribunale:

I. Tribunalul din București: a judecat și condamnat 187 de persoane (16 loturi de acuzați). Lotul de acuzați, format din mareșalul Ion Antonescu, ministrul de externe Mihai Antonescu, generalul inspector al Jandarmeriei Constantin Z. („*Piki*”) Vasiliu, guvernatorul Transnistriei Gheorghe Alexianu, generalii Nicolae Macici, Ion Topor și Mihail Iliescu, publicistul Gheorghe Cuza și mitropolitul Visarion Puiu, a fost acuzat de masacrul din Odessa, deportările de evrei din Bucovina, tratamentele neomnoase din lagărele din Vapniarca, Vertiujeni, Târgu Jiu, din județul Golta și alte zone din Transnistria. „*Lotul Antonescu*” (Antonescu, Antonescu, Vasiliu și Alexianu) a fost executat, iar restul inculpaților au primit pedepse cu închisoarea.

II. Tribunalul din Cluj-Napoca: a judecat și condamnat 481 de persoane (9 loturi de acuzați). Acest tribunal a avut ca obiectiv judecarea celor acuzați de crime împotriva românilor și a evreilor în perioada administrației maghiare, sentințele fiind mai aspre decât în cazul tribunalului din București.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=iGdcBKvuBM0>

<https://www.youtube.com/watch?v=iIV8tV7rS40>

Fișă de lucru: Judecarea și pedepsirea responsabililor pentru Holocaustul din România

Citiți cu atenție textele de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. *„Că numitul acuzat, în scop de persecuție politică și din motive rasiale, a ordonat deportarea populației evreiești din Bucovina și Basarabia, cum și parte din Vechiul Regat, în Transnistria, unde - în cea mai mare parte - a fost exterminată: cităm masacrele de la Iași, Golta, Odessa, Mostovoi, Moghilău, Scazineț, Peciora, Slivina, Râbnița etc. (...) Având în vedere că, în ceea ce privește edictarea de legiuri, sau măsuri nedrepte, de concepție hitleristă, legionară sau rasială, crimă prevăzută de articolul 2, litera n, din Legea 312/1945, ce i se mai pune în sarcina acuzatului Ion Antonescu.”*

(Hotărârea nr. 17 a Tribunalului Poporului dată în procesul lui Ion Antonescu)

B. *„Singura diferență dintre acuzare și autoapărarea acuzatului Ion Antonescu a constat în viziunea lor radical diferită asupra războiului: a fost acesta de „agresiune” sau de „apărare”? Dacă am adopta această perspectivă am fi nevoiți să admitem că Antonescu, nu acuzatorii săi, au avut dreptate: în fond, războiul declanșat împotriva Uniunii Sovietice a fost unul având drept scop recuperarea teritoriilor pierdute în urma ultimatumului sovietic din 1940. Totuși, rămâne întrebarea dacă un război <<drept>> a justificat crime împotriva umanității.”*

(Michael Shafir, *Rădăcinile negaționismului românesc. Procesul Ion Antonescu*)

1. Precizați, pe baza sursei A, două localități în care au fost deportați evreii.
2. Formulați un punct de vedere., pe baza sursei B, referitor la judecarea și pedepsirea responsabililor pentru Holocaustul din România.
3. Menționați, pe baza sursei A, două acuzații aduse mareșalului Ion Antonescu.

BIBLIOGRAFIE:

1. Boşcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Şerban, Nicolae, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Booklet, Bucureşti, 2024.
2. Waldman, Felicia, Tudorancea, Anca, Cioflâncă, Adrian, Iancu, Carol, Radu, Adriana, Romandaş, Bogdan-Florin, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Corint Logistic, Bucureşti, 2024.
3. Florian, Alexandru (coordonator), Boboc, Daniel, Drăguşin, Nicolae, Matei, Petre, Petrescu, Florin, Stan, Gabriel, Stanciu, Măriuca, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 2024.
4. Soare, Aurel Constantin, Săvuţă, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana Maria, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Litera, Bucureşti, 2024.
5. Florea, Cosmin-Ionuţ, Stan, Viorica, Țigău, Dragoş Lucian, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Sigma, Bucureşti, 2024.
6. Comisia Internațională pentru Studierea Holocaustului în România, *Raport final*, Editura Polirom, Iaşi, 2005.
7. Ioanid, Radu, *Holocaustul în România*, Editura Polirom, Iaşi, 2019.
8. Centrul pentru Studierea Istoriei Evreilor din România „Wilhelm Filderman”, *Izvoare şi mărturii. Evreii din România între anii 1940-1944*, Editura Hasefer, Bucureşti, 1993-1998.

